

[Pradžia](#) > ... > [Nagrinėjimas Teisme](#) > [Skaitmeninimo Reglamentas. Valstybių Narių Pranešimai](#) > France

Skaitmeninimo reglamentas. Valstybių narių pranešimai

Turinį pateikė
Prancūzija

Prancūzija

Šiame tinklalapyje pateikiama informacija apie valstybių narių pagal Reglamentą (ES) 2023/2844 pateiktus pranešimus.

1. Nacionaliniai IT portalai ryšiams su teismais ar kitomis institucijomis palaikyti

Prancūzijos valdžios institucijos pažymi, kad Prancūzijoje nėra nacionalinio IT portalo, skirto ryšiams su teismais ar institucijomis palaikyti ar vaizdo konferencijų priemonėms naudoti, kuris būtų prieinamas iš užsienio.

Ryšiams su teismais ar institucijomis Prancūzija yra pasirinkusi naudoti eEDES pavyzdinės realizacijos sistemą e. CODEX technologijai įdiegti.

2. Nacionalinė teisė dėl vaizdo konferencijų naudojimo civilinėse ir komercinėse bylose

a) Informacija apie taikytinus nacionalinės teisės aktus ir procedūras, įskaitant taikytinas procesines teises ir garantijas, kai teismo posėdžiai rengiami naudojant vaizdo konferencijų ar kitas nuotolinio ryšio technologijas

Prancūzijos valdžios institucijos pažymi, kad Prancūzija neturi specialios teisinės tvarkos dėl tarpvalstybinių teisminių vaizdo konferencijų.

Apskritai, pagal Teismų darbo organizavimo kodekso (pranc. *Code de l'organisation judiciaire*) L.111-12 straipsnį, teismo posėdžius garso ir vaizdo telekomunikacijų priemonėmis leidžiama rengti tokiais sąlygomis:

- kiekviena bylos šalis turi būti davusi sutikimą su vaizdo konferencijų naudojimu;
- posėdis vyksta keliose teismo salėse, tarp kurių tiesioginis ryšys palaikomas garso ir vaizdo telekomunikacijų priemonėmis;
- vaizdo konferencijų programine įranga turi būti užtikrinamas perduodamų duomenų konfidencialumas.

Pirmininkaujantis teisėjas gali leisti, kad bylos šalys, liudytojai, ekspertai ar bet kurie kiti teismo šaukiami asmenys būtų, remiantis aiškiai išreikštu tokio asmens prašymu, išklausomi naudojantis garso ir vaizdo telekomunikacijų priemonėmis, ne teismo salėje (Teismų darbo organizavimo kodekso L111-12-1 straipsnis).

Pirmininkaujantis teisėjas tokį prašymą patenkina tik jei mano, kad nuotolinis išklausymas yra suderinamas su proceso pobūdžiu ir atitinka rungimosi principą. Šis sprendimas yra teisminė administracinė priemonė (Teismų darbo organizavimo kodekso R111-7-1 straipsnis).

Ši galimybė suteikiama tik su sąlyga, kad būtų naudojamos garso ir vaizdo telekomunikacijų priemonės, kurių techninės charakteristikos nustatytos teisingumo ministro įsakymu, ir jomis turi būti užtikrinama tiek duomenų perdavimo kokybė ir, jei posėdis ar apklausa nėra viešas, bendravimo konfidencialumas, tiek galimybė nustatyti dalyvių tapatybę.

Pirmininkaujantis teisėjas vadovauja procesui iš teismo salės, kurioje taip pat dalyvauja kiti teismo nariai, teismo raštininkas ir, kai tinkama, prokuroras.

Pirmininkaujantis teisėjas per posėdį turi užtikrinti, kad sąlygos, kuriomis palaikomas ryšys su asmeniu, būtų suderinamos su pagarba teismo proceso orumui ir iškilmingumui.

2022 m. gegužės 13 d. Įsakymu JUST2214196A nustatyta garso ir vaizdo telekomunikacijų sistemų naudojimo rengiant teismo posėdžius ar apklausas vaizdo konferencijų priemonėmis ne baudžiamosiose bylose techninė tvarka. Pagrindinės sąlygos yra šios:

- garso ir vaizdo ryšys turi būti palaikomas naudojant Teisingumo ministerijos suteiktą vaizdo konferencijų sprendinį. Komerciniuose teismuose toks ryšys taip pat gali būti palaikomas naudojant Nacionalinės komercinių teismų kanclerių tarybos (*Conseil national des greffiers des tribunaux de commerce*) suteiktą sprendinį.

c) Informacija apie tai, ar teismui arba kompetentingai institucijai pagal nacionalinę teisę leidžiama surengti posėdį savo iniciatyva

Reikėtų skirti dvi situacijas, susijusias su vaizdo konferencijų naudojimu teisėjo iniciatyva:

- pagal visų teismų jurisdikciją teismo posėdžiai gali teisėjo iniciatyva vykti keliose teismo salėse, tarp kurių tiesioginis ryšys palaikomas garso ir vaizdo telekomunikacijų sistemomis, su sąlyga, kad visos bylos šalys būtų davusios sutikimą su vaizdo konferencijų naudojimu (Teismų darbo organizavimo kodekso L.111-12 straipsnis);
- pagal ne baudžiamųjų bylų teismų jurisdikciją surengti bylos šalies, liudytojo, eksperto ar kito teismo šaukiamo asmens apklausą teismo salėje, naudojant garso ir vaizdo telekomunikacijų sistemas, gali leisti tik pirmininkaujantis teisėjas, remdamasis aiškiai išreikštu to asmens prašymu (Teismų darbo organizavimo kodekso L.111-12-1 straipsnis).

d) Informacija apie vaizdo konferencijų technologiją, kuri yra prieinama toje valstybėje narėje ar pasitelkiant įprastai naudojamą vaizdo konferencijų platformą ar sprendinį

- Prancūzijos valdžios institucijos pateikė šią informaciją: teisingumo pareigūnai tarpusavyje bendrauja naudodamiesi „Cisco Jabber“;
- duomenų apdorojimo tikruoju laiku paslaugoms naudojama „Cisco Webex Desk“;
- teismo salėse ir administracinėse tarnybose yra įdiegta „Cisco Webex Room Kit“;
- decentralizuotos įkalinimo įstaigos naudoja „Cisco Webex Room Kit“;
- Komercinio teismo darbe [Nacionalinė komercinių teismų kanclerių taryba](#) naudoja programinę įrangą „Tixéo Private Cloud“ – ANSSI sertifikuotą Prancūzijos sprendinį.

e) Informacija apie procesinius reikalavimus, kad bylos šalis pateiktų nuomonę dėl vaizdo konferencijų ar kitų nuotolinio ryšio technologijų naudojimo teismo posėdyje

Teismų darbo organizavimo kodekso L.111-12 straipsnyje numatyta, kad teismo posėdžiai garso ir vaizdo telekomunikacijų priemonėmis rengiami *ex officio* arba bylos šalių prašymu, su sąlyga, kad su vaizdo konferencijų naudojimu sutiktų kiekviena bylos šalis. Teisėje neregamentuojama, kokia forma turėtų būti pateikiama bylos šalies nuomonė dėl vaizdo konferencijų naudojimo, taigi ta nuomonė gali būti išreiškiama bet koku būdu.

Be to, pagal Teismų darbo organizavimo kodekso L.111-12-1 straipsnį, bylos šalys, liudytojai, ekspertai ar bet kurie kiti teismo šaukiami asmenys gali būti garso ir vaizdo telekomunikacijų priemonėmis ne teismo salėje išklausomi tik jų aiškiai išreikštu prašymu ir gavus pirmininkaujančio teisėjo leidimą. Teisėje nenustatyta šio prašymo formos reikalavimų – tai turėtų būti paprasta teismo administracinė priemonė, taigi tai nėra teisinis prašymas procesine prasme. Todėl jis gali būti teikiamas bet koku būdu.

g) Informacija apie tai, kaip užtikrinama advokato profesinės paslapties apsauga prieš vaizdo konferenciją ir vykstant vaizdo konferencijai

Civilinėse ir komercinėse bylose nėra konkrečių proceso taisyklių dėl advokatų ir jų klientų tarpusavio bendravimo organizavimo tais atvejais, kai per teismo posėdį ar apklausą naudojama vaizdo konferencija, nes

toks bendravimas nėra procesinio pobūdžio.

Vis dėlto teismas gali laikinai sustabdyti posėdį ar apklausą, kad advokatas ir klientas galėtų konfidencialiai pasikalbėti naudodamiesi jiems suteiktomis telekomunikacijų priemonėmis, kitoms bylos šalims ar teismui nedalyvaujant.

Be to, dėl teismo posėdžiuose ar apklausose dalyvaujančių trečiųjų šalių 2022 m. gegužės 13 d. Įsakyme JUST2214196A reikalaujama, kad, jei posėdis nėra viešas, naudojant telekomunikacijų procedūras būtų užtikrinamas bendravimo konfidencialumas.

Be to, vaizdo ir garso medžiaga negali būti įrašoma ar saugoma, išskyrus atvejus, numatytus [Paveldo kodekso \(Code du Patrimoine\) L.221-1 ir paskesniuose straipsniuose](#), taikant Teismų darbo organizavimo kodekso L.111-12 straipsnį.

h) Informacija apie teismo posėdžio organizavimo ir vykdymo praktinę tvarką, įskaitant informaciją apie galimą balso sintezės technologijų naudojimą

Kaip nustatyta c ir e punktuose, teismo posėdžiui vaizdo konferencijos forma civilinėse ir komercinėse bylose rengti reikalingas visų šalių sutikimas, o asmens apklausa vaizdo konferencijos būdu gali būti leidžiama tik gavus aiškiai išreikštą to asmens prašymą (tačiau kitų šalių sutikimo nereikia).

j) Bylos šalių tapatybės nustatymo ir patvirtinimo tvarka

Pagal Teismų darbo organizavimo kodekso R.111-7-1 straipsnį, naudojamų garso ir vaizdo telekomunikacijų priemonių techninės charakteristikos turi būti tokios, kad būtų galima nustatyti dalyvių tapatybę, prireikus pateikiant ir patikrinant asmens dokumentą.

k) Metodas, kuriuo bylos šalys gali užduoti klausimus ir veiksmingai dalyvauti

Teismo posėdžiai vaizdo konferencijos būdu vyksta ta pačia tvarka kaip ir bet kuris kitas teismo posėdis. Bylos šalims bus suteikta galimybė išdėstyti savo reikalavimus ir teisinius pagrindus, kuriais remiamasi, atsakyti į teismo užduotus klausimus ir pateikti bet kokias pastabas, kurias, jų manymu, pateikti tikslinga, laikantis rungimosi principo. Tačiau jei teismas mano, kad turi pakankamai informacijos, pirmininkaujantis teisėjas gali nutraukti žodinį bylos nagrinėjimą ar šalių pastabų teikimą jų gynybos tikslais (Civilinio proceso kodekso (Code de Procédure Civile) 440 straipsnis).

Be to, bylos šalys privalo teismui ir kitoms šalims pranešti apie įrodymus, kuriuos ketina pateikti savo reikalavimams pagrįsti (Civilinio proceso kodekso 15 straipsnis). Teisėjo sprendime gali būti atsižvelgiama tik į tuos įrodymus, kuriuos bylos šalys pateikė per rungimosi principu grindžiamą procedūrą (Civilinio proceso kodekso 16 straipsnis).

Teisėjas gali prašyti bylos šalių, laikantis proceso taisyklių ir rungimosi principo, žodžiu ar raštu pateikti bet kokius faktinių ar teisinių klausimų paaiškinimus, kurie gali būti laikomi reikalingais ginčui išspręsti (Civilinio proceso kodekso 8 ir 13 straipsniai).

Iš esmės joks asmuo negali būti teisiamas jo neišklausius ar be šaukimo į teismą (Civilinio proceso kodekso 14 straipsnis). Be to, jei nuotolinis išklašymas laikomas nesuderinamu su proceso pobūdžiu ir rungimosi principo laikymusi, šis dalyvavimo būdas netaikomas (Teismų darbo organizavimo kodekso R.111-7-1 straipsnis).

Dėl liudytojų pažymėtina, kad pagal Prancūzijos teisę „liudytojai išklausomi bylos šalims dalyvaujant arba šalims esant pašauktoms į teismą“ (Civilinio proceso kodekso 208 straipsnis). Tačiau „šalys negali pertraukti liudytojų, duodančių parodymus, jiems kliudyti, bandyti daryti jiems įtaką ar tiesiogiai į juos kreiptis – priešingu atveju joms gali būti uždrausta dalyvauti“ (Civilinio proceso kodekso 214 straipsnio 1 dalis). Todėl būtent teisėjas, „jei mano, kad būtina, užduoda klausimus, kuriuos jam bylos šalys pateikia po liudytojo apklausos“ (Civilinio proceso kodekso 214 straipsnio 2 dalis). Bylos šalys, net ir tos, kurios dalyvauja vaizdo konferencijos būdu, gali teisėjui pateikti klausimų, skirtų liudytojams. Liudytojų apklausos civilinėse ir komercinėse bylose nėra dažnos praktikoje.

l) Kaip bylos šalys naudojasi teise į vertėją žodžiu

Pagal Teismų darbo organizavimo kodekso L.111-12-1 straipsnį, bylos šalys, liudytojai, ekspertai ar kiti teismo pašaukti asmenys gali būti garso ir vaizdo telekomunikacijų priemonėmis ne teismo salėje išklausomi tik jų aiškiai išreikštu prašymu ir gavus pirmininkaujančio teisėjo leidimą.

Vertėjai žodžiu gali naudotis šia nuostata ir, pateikę aiškiai išreikštą prašymą, gauti leidimą dalyvauti teismo posėdyje garso ir vaizdo telekomunikacijų priemonėmis ne teismo salėje. Šiuo atveju gali būti taip, kad vertėjas žodžiu dalyvauja posėdyje teismo salėje, o atitinkama bylos šalis išklausoma nuotoliniu būdu, arba vertėjas žodžiu dalyvauja nuotoliniu būdu, o atitinkama bylos šalis asmeniškai dalyvauja teisme. Laikantis pirmiau nurodytų sąlygų, taip pat gali būti taip, kad ir vertėjas žodžiu, ir atitinkama bylos šalis dalyvauja naudodamiesi garso ir vaizdo telekomunikacijų priemonėmis, būdami toje pačioje vietoje arba skirtingose vietose.

m)Kaip užtikrinama galimybė per vaizdo konferenciją nagrinėti ar teikti daiktinius įrodymus

Asmenims, kurie teismo posėdyje dalyvauja vaizdo konferencijos būdu, taikomos tos pačios proceso taisyklės, tarsi jie fiziškai būtų teismo salėje.

Materialius daiktus, kurie teisėjui tiesiogiai pateikti kaip įrodymai, patikrina pats teisėjas, kaip numatyta Civilinio proceso kodekse. Paprastai teisėjas, siekdamas pats patikrinti faktines aplinkybes, gali susipažinti su visais ginčijamų faktinių aplinkybių aspektais ir pateikti išvadas, vertinimus ar aplinkybių atkūrimo modelius, kuriuos laiko reikalingais, prireikus apsilankydamas vietoje (Civilinio proceso kodekso 179 straipsnis). Tačiau teisėjas tai daryti gali tik jei bylos šalys dalyvauja teisme arba yra pašauktos į teismą. Šiuo atveju teisėjas taip pat turi parengti išvadų, vertinimų, aplinkybių atkūrimo ar pareiškimų protokolą (Civilinio proceso kodekso 182 straipsnis).

Praktikoje tai daroma tik išimtinio atveju, nes šalių pateikiami įrodymai paprastai yra rašytiniai dokumentai.

Pagal Civilinio proceso kodekso 15 straipsnį, „šalys turi laiku viena kitai pranešti apie faktinius pagrindus, kuriais grindžia savo reikalavimus, savo teikiamus įrodymus ir teisinius pagrindus, kuriais remiasi, kad kiekviena iš jų galėtų organizuoti savo gynybą“. Pagal Civilinio proceso kodekso 16 straipsnio 2 dalį, teismas savo sprendime gali atsižvelgti tik į tuos įrodymus, kurie nagrinėti pagal šalių rungimosi principą.

Pažymėtina, kad per rašytinį procesą bylos šalys turi pasikeisti įrodymais raštu ir jie nėra tiesiogiai pateikiami teismo posėdyje. Šis pasikeitimas tarp advokatų, taip pat tarp advokatų ir teismo gali būti atliekamas elektroninio ryšio priemonėmis, jei laikomasi šio pobūdžio ryšiams taikomų taisyklių, visų pirma dėl gavėjo sutikimo, patikimo gavimo patvirtinimo ar pranešimų apie įteikimą ir techninės procedūros taikymo pagal teisingumo ministro techninį nutarimą, kuriame numatytos garantijos, kurių turi būti paisoma atliekant procesą (Civilinio proceso kodekso 748 straipsnio 1 dalis ir paskesni straipsniai).

Per žodinį bylos nagrinėjimą, nors šalys gali pateikti naujų įrodymų teismo posėdyje, jos vis vien turi apie juos pranešti priešingoms šalims ir pateikti juos teismui. Taigi tai reiškia, kad jei bylos šalis dalyvauja nuotoliniu būdu, korespondencija turi vykti paštu, nes elektroninėmis priemonėmis ne visada įmanoma naudotis dėl to, kad trūksta techninių procesų, atitinkančių Civilinio proceso kodekso 748 straipsnio 1 dalį ir paskesnius straipsnius, kuriais reglamentuojamas naudojimasis šiuo ryšių palaikymo metodu.

3. Nacionalinė teisė dėl vaizdo konferencijų naudojimo baudžiamosiose bylose

a) Informacija apie taikytinus nacionalinės teisės aktus ir procedūras, įskaitant taikytinas procesines teises ir garantijas, kai teismo posėdžiai rengiami naudojant vaizdo konferencijų ar kitas nuotolinio ryšio technologijas

Prancūzijos valdžios institucijos šiuo klausimu pakartoja tai, kas jau išdėstyta:

pirmiausia reikėtų atminti, kad pirmosios nuostatos dėl vaizdo konferencijų naudojimo baudžiamosiose bylose buvo įtrauktos į 2001 m. lapkričio 15 d. Kasdienio saugumo įstatymą (*loi relative à la sécurité quotidienne*). Vėliau vaizdo konferencijų naudojimo sritis išplėsta keliais aktais, visų pirma 2019 m. kovo 23 d. Įsakymu Nr. 2019-222 dėl teisingumo sistemos 2018–2022 m. programavimo ir reformos.

Vaizdo konferencijos iš pradžių buvo skirtos naudoti per tam tikras tyrimo ir nagrinėjimo procedūras, tačiau dabar tam tikromis sąlygomis gali būti rengiamos visais baudžiamojo proceso etapais – nuo tyrimo iki

nuosprendžių vykdymo.

Jeigu vaizdo konferencijos būdu dalyvaujančiam asmeniui padeda advokatas, advokatas gali dalyvauti kartu su kompetentingo teismo ar komisijos teisėju arba su atitinkamu asmeniu (Baudžiamojo proceso kodekso (*Code de Procédure Pénale*) 706-71 straipsnio 6 dalis).

Pirmuoju atveju jie turi turėti galimybę konfidencialiai bendrauti su advokatu naudodamiesi garso ir vaizdo telekomunikacijų priemonėmis.

Antruoju atveju tam asmeniui turi būti sulaikymo vietoje prieinama visos bylos kopija, nebent bylos kopija būtų jau perduota advokatui.

b) Informacija apie procesinius reikalavimus, kad būtų duodamas sutikimas su vaizdo konferencijų ar kitų nuotolinio ryšio technologijų naudojimu per apklausas

Tarptautinio bendradarbiavimo aplinkybėmis Prancūzijos teisminės institucijos gali prašyti užsienio teisminių institucijų ir užsienio teisminės institucijos gali prašyti Prancūzijos teisminių institucijų naudoti vaizdo konferencijas rengiant tardymus, apklausas ar akistatas, dalyvaujant liudytojams, ekspertams ar teisiamiesiems, įvairiais baudžiamojo proceso etapais.

Teikiant prašymus rengti vaizdo konferencijas reikia, kad būtų pateiktas tarptautinės savitarpio teisinės pagalbos baudžiamosiose bylose prašymas arba, Europos Sąjungoje (ES), išduotas Europos tyrimo orderis (ETO).

Toks savitarpio pagalbos prašymas gali būti teikiamas pagal įvairias bendradarbiavimo priemones.

Vaizdo konferencijų rengimo principas turi būti numatytas Baudžiamojo proceso kodekse ir atitikti taikytinuose įprastiniuose aktuose nustatytus reikalavimus.

Jei tokio akto nėra, turėtų būti taikoma Baudžiamojo proceso kodekso [694 straipsnio 5 dalis](#), visų pirma dėl asmens, kurio baudžiamasis persekiojimas vykdomas, sutikimo gavimo. Tame straipsnyje numatyta, kad tardymai, apklausos ar akistatos, kurie Prancūzijos teisminių institucijų prašymu vykdomi užsienyje, yra vykdytini laikantis Baudžiamojo proceso kodekso, nebent tam prieštarautų tarptautinis susitarimas.

Baudžiamajon atsakomybėn patraukto asmens tardymas ar akistata su juo gali būti vykdomas tik gavus jo sutikimą.

Be to, jei pagal Prancūzijos teisę yra būtina laikytis specialios vaizdo konferencijų rengimo tvarkos, ta tvarka – procedūros, kurių reikia laikytis prieš vaizdo konferenciją ar po jos – turi būti nurodyta savitarpio teisinės pagalbos prašyme.

d) Informacija apie tai, kaip užtikrinama advokato profesinės paslapties jo santykiuose su klientu apsauga prieš posėdį, rengiamą vaizdo konferencijos būdu, ir tokio posėdžio metu

Jeigu vaizdo konferencijos būdu dalyvaujančiam asmeniui padeda advokatas, advokatas gali dalyvauti būdamas kartu su kompetentingo teismo ar komisijos teisėju arba su atitinkamu asmeniu (Baudžiamojo proceso kodekso 706-71 straipsnio 6 dalis).

Pirmuoju atveju jie turi turėti galimybę konfidencialiai bendrauti su advokatu naudodamiesi garso ir vaizdo telekomunikacijų priemonėmis.

Antruoju atveju tam asmeniui turi būti sulaikymo vietoje prieinama visos bylos kopija, nebent bylos kopija būtų jau perduota advokatui.

e) Informacija apie tai, kaip tėvų valdžios turėtojai ar kiti atitinkami suaugusieji informuojami apie vaiko apklausą, kuri atliekama naudojant vaizdo konferencijų ar kitą nuotolinio ryšio technologiją. Kaip atsižvelgiama į vaiko interesus?

Nepilnamečių baudžiamosios teisenos kodekso (*Code de la justice pénale des mineurs*) L.311-1 ir paskesniuose straipsniuose numatyta, kad nepilnametis, įtariamas ar kaltinamas padaręs nusikalstamą veiką, turi teisę per apklausas ar tardymą būti lydimas tėvų valdžios turėtojų, jei procesą vykdomi institucija mano, kad toks

lydėjimas atitinka vaiko interesus ir kad šių asmenų dalyvavimas nekenkia procesui. Šios nuostatos taikomos tardymui teisminio tyrimo etapu.

2019 m. gegužės 27 d. aplinkraštyje, kuriame pateiktos 2019 m. kovo 23 d. Įstatymo Nr. 2019-222 dėl teisingumo sistemos 2018–2022 m. programavimo ir reformos ir 2019 m. gegužės 24 d. Dekreto Nr. 2019-507 dėl nepilnamečiams taikomo baudžiamojo proceso nuostatos, pažymima, kad, priešingai numatyta teismo posėdžiuose taikytinai tvarkai, ši teisė lydėti nepilnametį yra suteikiama vien apklausą ar tardymą atliekančios institucijos, t. y. tyrėjo arba teisėjo, nuožiūra.

Taigi Nepilnamečių baudžiamosios teisenos kodekso L.311-1 straipsnyje nustatyta, kad „prokuratūra arba, atitinkamais atvejais, ikiteisminio tyrimo teismas arba bylą nagrinėjantis teismas turi informuoti teisinius atstovus apie sprendimus, priimamus dėl nepilnamečio.

Ši informacija turi būti teikiama bet kokiomis priemonėmis, nebent būtų kitų priešingų nuostatų. Nepilnametis turi teisę būti lydimas savo teisinių atstovų:

1) per kiekvieną posėdį proceso metu;

2) per apklausas ar tardymą, jei tai atliekanti institucija mano, kad toks lydėjimas atitinka vaiko interesus ir kad tokių asmenų dalyvavimas nepakenks procesui; per tyrimą nepilnamečio apklausa ar tardymas gali būti pradedamas be šių asmenų, jeigu jų nėra praėjus dviem valandoms nuo to tada, kai jie pašaukti atvykti.

Nepilnamečių teisiniai atstovai turi būti šaukiami dalyvauti visuose teismo posėdžiuose dėl nepilnamečių ir, jei reikia, per nepilnamečio apklausas ir tardymą.

Kai nepilnamečio teisinių atstovų neįmanoma informuoti arba nepageidautina, kad jie lydėtų nepilnametį, pirmesnėse pastraipose nurodyta informacija turi būti perduota atitinkamam suaugusiajam ir nepilnametis turi būti šio suaugusio asmens lydimas šiame kodekse numatytais atvejais ir laikantis jame nustatytos tvarkos.“

Be to, Nepilnamečių baudžiamosios teisenos kodekso L.334-6 straipsnyje nustatyta, kad garso ir vaizdo telekomunikacijos negali būti naudojamos priimant sprendimą dėl nepilnamečio kardomojo kalinimo ar jo kardomojo kalinimo pratęsimo, nebent atrodytų, kad dėl didelio viešosios tvarkos pažeidimų ar pabėgimo pavojaus būtina vengti jį pervežti.

f) Informacija apie galimybę įrašyti apklausas, laikantis nacionalinės teisės, ir apie įrašų saugojimą bei platinimą; informacija apie galimą balso atpažinimo ir automatinės transkripcijos technologijų naudojimą

1. 1. Apklausų įrašymas atliekant tyrimą

1.1. Nepilnamečių apklausų įrašymas

Nėra nuostatų, pagal kurias būtų privaloma daryti nepilnamečio apklausos garso ir vaizdo įrašą tais atvejais, kai nepilnametis išklausomas kaip liudytojas ar atsakovas, tačiau nėra suimtas.

- Nusikalstamą veiką padariusių nepilnamečių apklausos

Tačiau Nepilnamečių baudžiamosios teisenos kodekso L.413-12 straipsnyje nustatyta, kad jei nepilnametis yra teisėtai suimtas, turi būti daromi suimto arba sulaikyto nepilnamečio apklausų garso ir vaizdo įrašai.

Nepilnamečio teisiniai atstovai turi būti informuojami apie nepilnamečio suėmimą pagal Nepilnamečių baudžiamosios teisenos kodekso L.413-7 straipsnį, tačiau nereikia gauti atstovų sutikimo, kad būtų daromas nepilnamečio apklausos garso ir vaizdo įrašas. Be to, nepilnametis negali atsisakyti būti filmuojamas per apklausą.

Nepilnamečių baudžiamosios teisenos kodekso L.413-7 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad nuo pareigos informuoti teisinius atstovus ar atitinkamą suaugusįjį apie nepilnamečio suėmimą gali būti atleidžiama tik tam, kad būtų galima surinkti ar išsaugoti įrodymus arba kad būtų išvengta didelės grėsmės asmens gyvybei, laisvei ar fizinei neliečiamybei; dėl to sprendžia prokuroras arba ikiteisminio tyrimo teisėjas atsižvelgdamas į bylos aplinkybes ir tai taikoma teisėjo nustatytą laiką, kuris negali būti ilgesnis kaip 24 valandos arba, jei suėmimo pratęsti negalima, 12 valandų.

Vienintelė išimtis, kai nepilnamečio apklausos garso ir vaizdo įrašas nedaromas, – atvejis, kai įrašo padaryti techniškai neįmanoma; tokiu atveju tyrimo tarnybos turi nedelsdamos apie tai pranešti prokurorui ar ikiteisminio tyrimo teisėjui ir turi tai nurodyti apklausos protokole, taip pat nurodyti, dėl ko įrašo padaryti neįmanoma.

Kai nėra įrašo (nepriklausomai nuo to, ar tai, kad įrašo nepadaryta, yra paminėta oficialiame protokole ir apie tai pranešta kompetentingam teisėjui), apkaltinamasis nuosprendis negali būti priimamas remiantis vien nepilnamečio pareiškimais, jei šie užginčijami.

Su padarytu įrašu galima per teismo procesą susipažinti tik jeigu yra ginčijamas apklausos protokolo turinys, ikiteisminio tyrimo teisėjo, nepilnamečių bylų teisėjo ar kompetentingo teismo sprendimu, priimtu prokuroro ar vienos iš bylos šalių prašymu.

Už bet kokio asmens atliekamą įrašo originalo ar kopijos platinimą baudžiama vienu metų laisvės atėmimo bausme ir 15 000 EUR bauda (Nepilnamečių baudžiamosios teisenos kodekso L.413-14 straipsnis).

Praėjus penkeriems metams nuo baudžiamojo persekiojimo pabaigos, įrašo originalas ir jo kopija turi būti per vieną mėnesį sunaikinti (Nepilnamečių baudžiamosios teisenos kodekso L.413-15 straipsnis).

- Nepilnamečių nukentėjusiųjų apklausos

Baudžiamojo proceso kodekso 706-52 straipsnyje reikalaujama, kad būtų padarytas nepilnamečio, nukentėjusio nuo vienos iš šio kodekso 706-47 straipsnyje nurodytų nusikalstamų veikų, tarp kurių visų pirma yra seksualiniai nusikaltimai (išžaginimas, seksualinis išpuolis, seksualinė prievarta ir sąvadaavimas), apklausos garso ir vaizdo įrašas. Taip pat gali būti daromi nepilnamečio nukentėjusiojo apklausos dėl nusikalstamų veikų, susijusių su Baudžiamojo kodekso 222-33-2-2 straipsniu (psichologinis priekabiavimas) ir 222-33-2-3 straipsniu (patyčios mokykloje), garso ir vaizdo įrašai.

Baudžiamojo proceso kodekso 706-52 straipsnis iš dalies pakeistas 2007 m. kovo 5 d. Įstatymu Nr. 2007-291: numatyta sistemingai įrašyti tokias apklausas ir tam nereikia gauti nepilnamečio ar jo atstovų sutikimo.

Be to, nebėra nuostatos, kad nepilnamečio ar jo teisinio atstovo prašymu būtų daromas tik garso įrašas. Nuo šiol tik prokuroras arba ikiteisminio tyrimo teisėjas gali nuspręsti, kad bus daromas tik garso įrašas, jei tai yra pagrįsta dėl nepilnamečio interesų (706-52 straipsnio 2 dalis).

Taigi nepilnamečio nukentėjusiojo apklausos neįrašymas gali būti pateisinamas tik dėl techninio įrangos gedimo. Toks gedimas yra griežtai reglamentuojamas įstatymo, o Baudžiamojo proceso kodekso 706-52 straipsnyje reikalaujama, kad tyrimo tarnybos nedelsdamos apie tokį gedimą praneštų prokurorui ar ikiteisminio tyrimo teisėjui ir parengtų ataskaitą dėl gedimo pobūdžio.

Taip pat turi būti padaryta įrašo kopija, kad būtų lengviau su juo susipažinti vėliau, vykstant procesui. Ši kopija pridedama prie bylos medžiagos. Įrašo originalas saugomas užplombuotas.

Ikiteisminio tyrimo teisėjo sprendimu įrašas gali būti peržiūrimas arba išklausomas per procesą. Tačiau bylos šalys, advokatai arba ekspertai gali, dalyvaujant ikiteisminio tyrimo teisėjui arba teismo raštininkui, peržiūrėti arba išklausti įrašo kopiją.

Už bet kokio asmens atliekamą tokio įrašo originalo ar kopijos platinimą baudžiama vienu metų laisvės atėmimo bausme ir 15 000 EUR bauda.

Praėjus penkeriems metams nuo baudžiamojo persekiojimo pabaigos, įrašo originalas ir jo kopija turi būti per vieną mėnesį sunaikinti.

1.2. Privalomi asmenų, teisėtai suimtų už nusikalstamas veikas, apklausų garso ir vaizdo įrašai

Pagal Baudžiamojo proceso kodekso 64-1 straipsnį, garso ir vaizdo įrašai turi būti daromi apklausiant asmenis, suimtus už nusikalstamą veiką ir laikomus policijos ar žandarmerijos skyriuose ar padaliniuose, atliekančiuose viešosios tvarkos palaikymo funkcijas. Šis įrašas gali būti naudojamas tik tuo atveju, jei kiltų ginčas dėl apklausos protokolo turinio. Jeigu dėl asmenų, kurie suimti laikomi tame pačiame departamente ir turi būti tardomi tuo pačiu metu, skaičiaus jų atitinkamų apklausų įrašyti neįmanoma, prokuroras turi būti nedelsiant informuotas apie šią padėtį ir raštišku sprendimu, kuris įtraukiamas į bylą, turi konkrečiai vardais ir pavardėmis nurodyti asmenį ar

asmenis, kurių apklausos nebus įrašomos, pagal tyrimo reikalavimus. Jei apklausos įrašyti techniškai neįmanoma, teisminis policijos pareigūnas nedelsdamas apie tai informuoja prokurorą ir protokole nurodo techninio gedimo, kliudančio padaryti įrašą, pobūdį.

1. 2. Tvarka atliekant tyrimą

Pagal Baudžiamojo proceso kodekso 706-71 ir R.53-33 bei paskesnius straipsnius apklausa, tardymas arba akistata, kai tai pagrįsta pagal tyrimo reikalavimus, gali būti atliekami keliuose Prancūzijos vietose, tarp jų palaikant ryšį telekomunikacijų priemonėmis, kuriomis užtikrinamas duomenų perdavimo konfidencialumas.

Po to kiekvienoje vietoje parengiami veiksmų protokolai. Šiuo atveju procedūra bus tokia: prašymas pateikti prokuratūros nuomonę; kai tinkama – kvalifikuoto asmens, kuris bus saistomas profesinės paslapties, šaukimas dalyvauti; įrašo originalo užplombavimas padarius jo kopiją; įrašo kopijos pridėjimas prie bylos medžiagos. Turi būti parengtas veiksmų protokolas. Šios nuostatos taikomos ir kai asmuo yra sulaikytas.

Baudžiamojo proceso kodekso 706-71 straipsnyje nustatyta, kad tokiais atvejais advokatas gali būti teismo salėje arba kartu su klientu. Pirmuoju atveju advokatas turi turėti galimybę su savo klientu konfidencialiai bendrauti naudodamasis suteiktomis telekomunikacijų priemonėmis. Antruoju atveju sulaikymo įstaigoje turi būti prieinama visa bylos medžiagos kopija. Nors, pagal Baudžiamojo proceso kodekso 706-71 straipsnio formuluotę, šios nuostatos taikomos tik sulaikyto asmens apklausai ar tardymui, turėtų būti laikoma, kad kai laisvas asmuo išklausomas nuotoliniu būdu, jo advokatas taip pat gali dalyvauti būdamas arba ikiteisminio tyrimo teisėjo kabinete, arba kartu su savo klientu.

- Per tyrimą atliekamų tardymų garso ir vaizdo įrašai

Turi būti daromi visų asmenų, dėl kurių atliekamas tyrimas, tardymų, įskaitant pirmąjį atvykimą ir akistatas, garso ir vaizdo įrašai (Baudžiamojo proceso kodekso 116-1 straipsnis):

– su sąlyga, kad tardymas vyktų ikiteisminio tyrimo teisėjo kabinete,

– ir kad jis būtų atliekamas dėl įtariamų nusikalstamų veikų. Išimtis, taikyta įrašams, susijusiems su Baudžiamojo proceso kodekso 706-73 straipsniuose nurodytomis arba Baudžiamojo kodekso IV knygos I antraštinėje dalyje (Grėsmė tautos pagrindiniams interesams) ir II antraštinėje dalyje (Terorizmas) numatytomis nusikalstamomis veikomis, 2012 m. balandžio 6 d. Konstitucinės tarybos sprendimu pripažinta prieštaraujančia Konstitucijai po to, kai buvo pateiktas nagrinėti prioritetas klausimas dėl to.

Šis prieštaravimas Konstitucijai pripažinimas taikomas tik po 2012 m. balandžio 6 d. surengtoms apklausoms (2012 m. gegužės 10 d. Baudžiamųjų bylų kolegijos sprendimu).

Įstatymu nustatytos dvi pareigos daryti įrašus išimtyms:

– kai dėl asmenų, dėl kurių atliekamas tyrimas ir kurie turi būti tardomi vienu metu (per tą patį procesą ar atskirus procesus), skaičiaus visų įrašų padaryti neįmanoma. Šiuo atveju ikiteisminio tyrimo teisėjas raštišku sprendimu, kuris įtraukiamas į bylą, ir atsižvelgdamas į tyrimo reikalavimus turi nurodyti asmenį ar asmenis, kurių tardymas nebus įrašomas;

– jei padaryti įrašų techniškai neįmanoma, teisėjas turi tai nurodyti apklausos protokole, nurodydamas problemos pobūdį.

- Susipažinimas su įrašu

Norint susipažinti su įrašu, taikomos griežtos sąlygos:

– tai gali būti daroma tyrimo metu arba bylą nagrinėjančiame teisme, bet tik tuo atveju, jei asmuo, dėl kurio atliekamas tyrimas, arba atsakovas ginčija apklausos protokolo turinį;

– tai daroma prokuroro ar vienos iš bylos šalių prašymu ir ikiteisminio tyrimo teisėjo arba bylą nagrinėjančio teismo sprendimu.

Jeigu prašymą teikia viena iš bylos šalių, tai turi būti daroma pagal Baudžiamojo proceso kodekso 82-1 straipsnį ir teismas turi atsakyti motyvuota nutartimi per vieną mėnesį nuo prašymo gavimo dienos.

- Kas daroma su įrašu

Įstatymu nustatyta, kad įrašas turi būti sunaikintas ne vėliau kaip po penkerių metų ir vieno mėnesio nuo baudžiamojo persekiojimo pabaigos.

Šie įrašai turi būti sunaikinti prokuroro nurodymu (Baudžiamojo proceso kodekso D.32-2 straipsnis).

Neteisėtas tokio įrašo platinimas yra nusikalstama veika ir už tai baudžiama vienu metų laisvės atėmimo bausme ir 15 000 EUR bauda. Originalus įrašas turi būti padarytas ir užplombuotas. Šio įrašo kopija įtraukiama į bylos medžiagą. Tai gali būti viena bendra visų atliekant tyrimą padarytų įrašų kopija (Baudžiamojo proceso kodekso D.32-2 straipsnis).

h) Informacija apie vaizdo konferencijų technologijas, kurios yra prieinamos jūsų valstybėje narėje ar pasitelkiant įprastai naudojamas vaizdo konferencijų platformas ar sprendinius

– duomenų apdorojimo tikruoju laiku paslaugoms naudojama „Cisco Webex Desk“;

– teismo salėse ir administracinėse tarnybose yra įdiegta „Cisco Webex Room Kit“;

– decentralizuotos įkalinimo įstaigos naudojasi „Cisco Webex Room Kit“.

i) Informacija apie praktinę apklausos organizavimo ir vedimo tvarką. Visų pirma, su kuria institucija turėtų būti susisiekti? Ar yra konkrečių reikalavimų (pvz., dėl pateiktinos informacijos) norint susisiekti su šia institucija?

Šie dalykai aptariami atsakyme į f klausimą.

l) Galimybė įtariamiesiems, kaltinamiesiems, nuteistiesiems ar kitiems atitinkamiems asmenims užduoti klausimų ir aktyviai dalyvauti

Pagal Prancūzijos teisę asmenys, kaltinami padarę nusikalstamą veiką, turi teisę į gynybą ir todėl gali aktyviai dalyvauti procese.

- Teisėtai suimti suaugę ir nepilnamečiai kaltinamieji naudojami Baudžiamojo proceso kodekso 63 ir paskesniais straipsniais suteiktomis teisėmis, išsamiau išdėstytomis 2014 m. gegužės 27 d. ir 2016 m. lapkričio 18 d. įstatymais, t. y.:

– teise būti informuotam apie tyrimo pobūdį ir, papildomai pagal Baudžiamojo proceso kodekso 63-1 straipsnį, apie tariamą nusikalstamos veikos pobūdį, jos padarymo datą ir vietą, taip pat apie Baudžiamojo proceso kodekso 62-2 straipsnyje nurodytą suėmimo pagrindą (-us);

– teise tylėti;

– teise į advokato pagalbą – nepilnamečiams ją suteikti privaloma (Nepilnamečių baudžiamosios teisenos kodekso L.413-9 straipsnis);

– teise susipažinti su tam tikrais procesiniais dokumentais (pranešimo apie teisėtą sulaikymą protokolu; nepilnametį apžiūrėjusio gydytojo išduotomis medicinos pažymomis, nepilnamečio apklausų protokolais);

– teise būti informuotam apie Baudžiamojo proceso kodekso 77-2 straipsnyje nustatytas teises, kai teisėtai suimtas asmuo yra paleidžiamas.

Advokatas gali dalyvauti suimto asmens apklausose ir akistatose. Apklausas ir akistatas vis vien atlieka nusikalstamų veikų tyrimo pareigūnai ir teisminiai policijos pareigūnai – jie vieninteliai kontroliuoja procesą, tačiau advokatas gali apklausti suimtą asmenį kiekvienos apklausos ar akistatos pabaigoje. Teisminis policijos pareigūnas gali nesutikti, kad būtų taip užduodama klausimų, jeigu atrodo, kad tai gali kliudyti tinkamai atlikti tyrimą. Šis atsisakymas leisti užduoti klausimus turi būti nurodytas protokole. Kiekvienos apklausos ar akistatos pabaigoje advokatas gali perskaityti apklausos protokolą ir pateikti rašytinių pastabų; jos bus pridėtos prie bylos.

Bet kuris asmuo, kuris, siekiant pratęsti teisėtą jo areštą, pristatomas pas prokurorą arba, kai taikytina, pas teisėją, sprendžiantį dėl sulaikymo, turi būti informuotas apie jo teisę pateikti pastabų šiems pareigūnams siekiant, kad šios priemonės taikymas būtų nutrauktas. Kai suimtas asmuo nėra pristatomas pas prokurorą, jis

vis vien gali padaryti žodinį pareiškimą ir tyrėjai jį užfiksuoja apklausos protokole, o šis perduodamas teisėjui prieš tai, kai jis priima sprendimą dėl sulaikymo pratęsimo.

Pagal Baudžiamojo proceso kodekso 63-1 straipsnį, apie šią teisę turi būti pranešama visiems asmenims iškart po teisėto jų suėmimo, tuo pat metu, kai jiems suteikiama kita informacija ir pranešama apie kitas teises. Teisės tylėti formuluotė pateikta minėto straipsnio 3 punkte: tai „teisė per apklausas, nurodžius savo tapatybę, daryti pareiškimus, atsakyti į pateiktus klausimus arba tylėti“.

- Tiriamasis asmuo pasirengimo tyrimui etapu

Gavęs advokato pastabų, ikiteisminio tyrimo teisėjas asmeniui praneša, kad tyrimas dėl jo nėra atliekamas – tokiu atveju asmuo turi specialiojo liudytojo teises (Baudžiamojo proceso kodekso 116 straipsnio 6 dalis), arba

– kad tyrimas dėl jo yra atliekamas – tokiu atveju ikiteisminio tyrimo teisėjas nurodo faktus ir taikomą teisinį kvalifikavimą, jeigu jie skiriasi nuo iš pradžių numatytųjų (Baudžiamojo proceso kodekso 116 straipsnio 7 dalis);

– pastaruoju atveju ikiteisminio tyrimo teisėjas turi pranešti asmeniui apie jo teisę prašyti imtis veiksmų pagal Baudžiamojo proceso kodekso 81, 82-1, 82-2, ir 156 straipsnius per visą tyrimo laikotarpį ir, jei jis pateikia prašymą, ne vėliau kaip per 1–3 mėnesius nuo pranešimo apie tyrimo užbaigimą, kaip numatyta Baudžiamojo proceso kodekso 175-1 straipsnyje (Baudžiamojo proceso kodekso 116 straipsnio 7 dalis), išsiuntimo;

– apie jo teisę per tą patį laikotarpį teikti prašymus dėl proceso panaikinimo pagal Baudžiamojo proceso kodekso 173 straipsnį, laikantis Baudžiamojo proceso kodekso 173-1 straipsnio, kuriame numatyta, kad tardymo (atvykus pirmąjį ir kitus kartus) ir veiksmų, kurių pirmiau imtasi, negaliojimu grindžiami prieštaravimai turi būti tam, kad negaliojimas būtų patvirtintas, pateikti per 6 mėnesius nuo pranešimo apie tyrimo ar apklausos procesą (Baudžiamojo proceso kodekso 116 straipsnio 7 dalis);

– apie numatomą proceso užbaigimo laiką, jei jis yra trumpesnis nei vieni metai nusikalstamų veikų, dėl kurių taikomos pataisos priemonės, atveju ir 18 mėnesių sunkių nusikaltimų atveju;

– apie teisę pagal Baudžiamojo proceso kodekso 175-1 straipsnį prašyti užbaigti tyrimą pasibaigus teisėjo nurodytam laikotarpiui arba pasibaigus pirmiau nurodytiems ilgiausiems terminams.

Asmuo, dėl kurio atliekamas tyrimas, taip pat gali pateikti pastabų, kai yra nurodyta atlikti ekspertizę, ir gali prašyti ikiteisminio tyrimo teisėjo užduoti papildomų klausimų. Kai pateikiamas pranešimas apie ekspertizę, asmuo, dėl kurio atliekamas tyrimas, gali per ne mažiau kaip penkiolika dienų paprašyti pateikti papildomų ekspertų įrodymų, antrą nuomonę arba naują eksperto vertinimą (Baudžiamojo proceso kodekso 167 straipsnio 3 dalis).

4. Mokesčiai už procedūras civilinėse ir komercinėse bylose

Prancūzijos teisėje 1977 m. gruodžio 30 d. įstatymu Nr. 77-1468 įtvirtintas nemokamo teismo proceso civiliniuose teismuose principas.

Tačiau yra daug šio principo išimčių: jis netaikomas teismo pareigūnų išlaidoms, ekspertizėms ir apskritai daugybei išlaidų, kurias vykstant procesui patiria bylos šalys.

Civilinės ar komercinės bylos šalies patiriamos išlaidos, reglamentuojamos [Civilinio proceso kodekso I knygos XVIII antraštinės dalies](#) nuostatų, skirstomos į dvi grupes:

- [Civilinio proceso kodekso 695 straipsnyje](#) išsamiai nurodytos išlaidos – tai yra būtinosios su procesu ir jo pasekmėmis susijusios išlaidos, nuo kurių sumos skaičiuojamas mokestis, nustatytas reglamentu ar teismo nutartimi. Šios išlaidos gali būti priteisiamos šaliai, laimėjusiai bylą prieš pralaimėjusiąją šalį, arba kai teismas yra nurodęs, kad būtent ši šalis turi padengti tas išlaidas;
- nepriteistinos išlaidos – tai kitos per procesą patiriamos išlaidos, dėl kurių visapusiško kompensavimo pateikiamas prašymas; teismas gali įvertinti šį prašymą iš esmės ir įvertinti jame nurodytą sumą, atsižvelgdamas į sąžiningumą nuteistajam asmeniui ir jo ekonominę padėtį ([Civilinio proceso kodekso 700 straipsnis](#)). Šios išlaidos visų pirma apima advokatų honorarus.

Pagrindinės išlaidos, kurios gali būti šalių apmokėtinės civilinėse ir komercinėse bylose, gali būti nustatomos

pagal Civilinio proceso kodekso 695 straipsnyje pateiktą sąrašą:

1. Mokėjimai, mokesčiai, honorarai ar rinkliavos (pranc. *droits, taxes, redevances ou émoluments*), kuriuos renka teismų raštinės ar mokesčių administratoriai, išskyrus mokėjimus, mokesčius ir baudas, kurie gali būti mokėtini remiantis dokumentais ir aktais, pateiktais šalių reikalavimams pagrįsti

Praktiškai tai daugiausia yra honorarai, kurie į advokatų profesinio atlyginimo fondą įnešami per apeliacinius procesus apeliaciniuose teismuose, kai atstovavimas privalomas ([Bendrojo mokesčių kodekso \(Code général des impôts\) 1635 bis P straipsnis](#)), komercinių teismų raštininkų pagal [1980 m. balandžio 29 d. Dekretą Nr. 80-307](#) renkami mokesčiai arba su pardavimo sąlygų sąrašu turto konfiskavimo atveju susiję registracijos mokesčiai.

2. Dokumentų vertimo, kai jo reikalaujama pagal įstatymą ar tarptautinį susitarimą, išlaidos

Tam tikrų dokumentų vertimus pridėti reikalaujama tam tikruose I priede nurodytuose Europos teisės aktuose, kaip antai 2007 m. lapkričio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (EB) Nr. 1393/2007 dėl teisminių ir neteisminių dokumentų civilinėse arba komercinėse bylose įteikimo valstybėse narėse, kurio 9 straipsnyje numatyta, kad vertimo išlaidas iki dokumento perdavimo padengia pareiškėjas.

3. Liudytojo atlygis

Tai yra išlaidos, patiriamos dėl tyrimo priemonių, teismo nurodytų taikyti pagal Civilinio proceso kodekso 204–231 straipsnius. Tarp jų yra išmoka už dalyvavimą, kelionės išlaidų padengimas ir dienpinigiai pagal [1920 m. gruodžio 27 d. Dekreto dėl bylos šalių, teismo ekspertų, įrodymų saugotojų ir liudytojų kelionės išlaidų apmokėjimo normos pakeitimo](#) 9–13 straipsniuose nustatytas sąlygas.

4. Techninių darbuotojų atlygis

Tai yra išlaidos, patiriamos dėl tyrimo priemonių, teisėjo nurodytų taikyti pagal Civilinio proceso kodekso 232–284-1 straipsnius, visų pirma ekspertizę. Techninių darbuotojų atlygis turi būti numatytas juos skiriant; galutinę sumą nustato teisėjas po jų užduočių atlikimo.

5. Išlaidos mokesčiams už paslaugas

Tai yra išlaidos, kurias tiesiogiai tretiesiems asmenims už teisiškai privalomą paslaugą apmoka advokatai ar valstybės ir ministerijų pareigūnai savo klientų vardu, kaip antai teismo sprendimų, notarinėse aktyse, hipotekos sąskaitų kopijavimo išlaidos ar spynų atrakinimo specialisto paslaugų mokestis arba išlaidos pašto ženklams siunčiant laiškus (t. y. privalomi teismo sprendimų vykdymą užtikrinančių pareigūnų atliekami proceso formalumai).

6. Mokesčiai valstybės pareigūnams arba ministerijų pareigūnams

Tai yra mokesčiai, mokėtini teismo sprendimų vykdymą užtikrinantiems pareigūnams pagal [1996 m. gruodžio 12 d. Dekretą Nr. 96-1080, kuriuo nustatomas antstolių darbo civilinėse ir komercinėse bylose įkainis](#), už jų atliekamas antstolių užduotis civilinėse ir komercinėse bylose, arba pagal [1985 m. kovo 29 d. Dekretą Nr. 85-382, kuriuo nustatomi mokesčiai aukcionų rengėjams](#), už jų veiklą organizuojant aukcionus teismo įsakymu, arba notarų darbo kaina pagal [1978 m. kovo 8 d. Dekretą Nr. 78-262 dėl mokesčių notarams nustatymo](#).

7. Advokatų atlyginimas, kiek jis yra reglamentuojamas, įskaitant teisę į gynybą

Kitaip nei honorarai, kuriuos laisvai nustato advokatas, suderinęs su klientu, ir kurie neįskaičiuojami į išlaidas, advokatų atlyginimas, susijęs su turto areštu, padalijimu, pardavimu aukcione, teisminėmis garantijomis ir teisminiais įkeitimais, yra reglamentuojamas ([Prekybos kodekso R.444-71 straipsnis](#)). Be to, tai apima pagal [Socialinės apsaugos kodekso \(Code de la sécurité sociale\) R.652-26 ir paskesnius straipsnius](#) renkamus posėdžių mokesčius.

8. Dokumento įteikimo užsienyje išlaidos

Tai yra išlaidos, patiriamos įteikiant dokumentą užsienyje, pagal [Civilinio proceso kodekso 683–688-8 straipsnius](#), kai viename iš I priede nurodytų teisės aktų yra numatytas dokumento (pvz., šaukimo į teismą, sprendimo ar kt.)

įteikimas.

9. Vertimo žodžiu ir raštu išlaidos, būtinos dėl tyrimo priemonių, kurių teismo prašymu imamasi užsienyje pagal 2020 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2020/1783 dėl valstybių narių teismų bendradarbiavimo renkant įrodymus civilinėse ar komercinėse bylose (įrodymų rinkimo) (nauja redakcija)

10. Pagal Civilinio proceso kodekso 1072, 1171 ir 1221 straipsnius nurodomi atlikti socialiniai tyrimai

Tai yra išlaidos, susijusios su socialiniais tyrimais, kuriuos teismas nurodo atlikti šeimos bylose ([Civilinio proceso kodekso 1072 straipsnis](#)), įvaikinimo bylose ([Civilinio proceso kodekso 1171 straipsnis](#)) arba per procesą, kurį atlieka globos reikalus prižiūrintis teisėjas ([Civilinio proceso kodekso 1221 straipsnis](#)).

11. Atlygis asmeniui, teisėjo paskirtam išklaudyti nepilnametį pagal Civilinio kodekso 388-1 straipsnį

Tai yra atvejai, kai teisėjas pagal [Civilinio kodekso 388-1 straipsnį](#) yra paskyręs asmenį, kuris išklaudytų nepilnametį, gebantį savarankiškai priimti sprendimus.

12. Atlyginimas ir išlaidos, susiję su priemonėmis, tyrimais ir nagrinėjimu, privalomais pagal 1210-8 straipsnį

Tai yra atvejai, kai prokuroras yra paprašęs imtis priemonių ar atlikti tyrimus ar informacijos rinkimą pagal [Civilinio proceso kodekso 1210-8 straipsnį](#), kad būtų nustatyta sprendimo grąžinti vaiką, neteisėtai išvežtą į kitą valstybę, vykdymo tvarka.

Sprendimų, susijusių su nemokumo bylomis, registravimu Prekybos ir įmonių registre (*Registre du commerce et des sociétés*), išskyrus atvejį, kai registracija *ex officio* yra numatyta [Prekybos kodekso R.123-22 straipsnyje](#), mokesčiai yra nustatyti 2017 m. lapkričio 9 d. [Isakymu, kuriuo nustatomas mokesčių, mokėtinų atlyginant už Teisinės ir administracinės informacijos direktorato suteiktas paslaugas, dydis](#), ir yra mokėtini už neprivalomą registravimą, numatytą 2015 m. gegužės 20 d. Reglamento (ES) 2015/848 28 ir 29 straipsniuose.

5. Elektroniniai mokėjimo būdai

Norint nustatyti šias sistemas reikia užbaigti poveikio, kurį turėtų Reglamento 9 straipsnio įgyvendinimas, analizę.

6. Pranešimas apie ankstesnį decentralizuotos IT sistemos naudojimą

Prancūzija dalyvauja visoje Europos Komisijos dėl to organizuojamoje komiteto procedūroje. Diegiamas vidaus valdymas siekiant užtikrinti, kad priemonė eEDES būtų tinkamai įdiegta ir visi susiję teisingumo pareigūnai tinkamai ją taikytų. Pirmuosius du jos naudojimo scenarijus – *dokumentų įteikimą* ir *įrodymų rinkimą* – šiuo metu įgyvendina atitinkamos profesionalios ir techninio darbo grupės.

7. Pranešimas apie ankstesnį vaizdo konferencijų naudojimą civilinėse ir komercinėse bylose

Ministerija sudarė bandomąją darbo grupę dėl Skaitmeninimo reglamento laikymosi, susijusio su vaizdo konferencijų naudojimo tarpvalstybinėse bylose klausimu. Šiomis aplinkybėmis ji nagrinėja 5 straipsnio techninį, teisinį ir procedūrinį poveikį ir nustato priemones, kurių reikia imtis, kad jo nuostatos būtų pradėtos taikyti iki nustatytos datos, t. y. iki 2025 m. gegužės 1 d. >

8. Pranešimas apie ankstesnį vaizdo konferencijų naudojimą baudžiamosiose bylose

Ministerija sudarė bandomąją darbo grupę dėl Skaitmeninimo reglamento laikymosi, susijusio su vaizdo konferencijų naudojimo tarpvalstybinėse bylose klausimu. Šiomis aplinkybėmis ji nagrinėja 6 straipsnio techninį, teisinį ir procedūrinį poveikį ir nustato priemones, kurių reikia imtis, kad jo nuostatos būtų pradėtos taikyti iki nustatytos datos, t. y. iki 2025 m. gegužės 1 d. >

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.